

BUREAU VOOR DE STAATSSCHULD

Suriname Debt Management Office (SDMO)

Kwartaalverslag

2^e VERSLAG 2022

Overzicht Macro Economische Ontwikkelingen

29 november 2022

Introductie

Het Bureau voor de Staatsschuld ook wel bekend als SDMO heeft besloten om in 2022 een kwartaalverslag: Overzicht Macro Economische Ontwikkelingen te produceren. Op kwartaalbasis zullen de relevante internationale en lokale economische ontwikkelingen van ons land gepresenteerd worden in dit verslag.

Mocht u na het lezen vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met het Bureau voor de Staatsschuld en wel als volgt: emailadres: info@sdmo.org en telefoon: 597 552644 of 597 552645.

Samenvatting

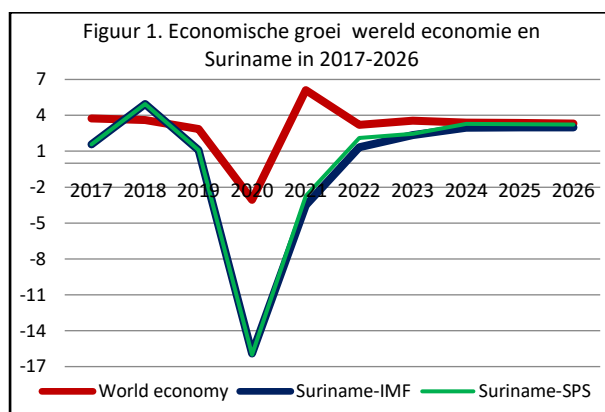
Aan de hand van de meest recente, bijgewerkte en beschikbare statistieken en informatie, evenals de vooruitzichten tot en met medio november 2022, is de analyse gemaakt die als volgt samen te vatten is:

- Vanwege de vertraagde groei en groeiverwachtingen, hoge inflatie en verslechterende financiële condities wereldwijd, heerst er bij velen de bezorgdheid dat de mondiale economie op korte termijn in een recessie zal geraken.
- De groei van de Surinaamse economie is in 2021 door het ABS op – 2,7 gesteld, terwijl het Planbureau de groei voor 2022 schat op 2,1 procent en voor 2023 projecteert op 2,4 procent. De sterk groeiende sectoren in 2022 en 2023 zijn veelal de dienstverlenende sectoren, waarbij vooral de horecasector een ervaring meemaakt na de COVID-periode.
- De Lopende Rekening van de betalingsbalans vertoont aan het eind van het tweede kwartaal van 2022, na 9 kwartalen wederom een tekort. Dit tekort moet worden toegeschreven aan een afname van het overschot op de goederenbalans vanwege een enorme toename van de importen.
- Vanaf mei-juni is er sprake van een stijgend verloop van de wisselkoersen, die evenredig lopen met het stijgend verloop van SRD-middelen in omloop. Het overheidsbeleid met de toenemende uitgaven op het gebied van subsidies in deze maanden, wordt gezien als de oorzaak van de toenemende geldhoeveelheid, terwijl het monetair beleid via open markt operaties niet voldoende daarop heeft kunnen inspelen door het afkomen van deze middelen.
- De gemiddelde leen rentevoet op SRD-kredieten van het bankwezen vertonen een licht dalend verloop in de afgelopen maanden, terwijl de debetrente constant ondanks de hoge inflatie dit jaar. De totale reële kredietverlening is aan het afnemen, terwijl er sprake is van een hoge concurrentiepositie tussen de banken onderling.
- Per ultimo augustus 2022 bedraagt het overschot op de primaire rekening van de overheid van SRD 574 miljoen en is ca. 0,8 procent van het geschatte BBP voor dit jaar. Dit resultaat ligt ver onder de norm van 1,7 procent binnen het IMF EFF programma. Het financieringstekort in deze periode wordt geschat op ca. 0,2 procent van het BBP en is grotendeels door buitenlandse middelen gefinancierd.
- In het kader van het IMF Extended Fund Facility (EFF), is de overheid samen met het IMF thans in gesprek om na te gaan hoe het programma aangepast kan worden. De bedoeling is dat de “board approval” voor de verdere uitvoering van het programma op basis van de evaluatie van het tweede, derde en vierde kwartaal van 2022, in het eerste kwartaal van 2023 gezamenlijk te doen plaatsvinden.

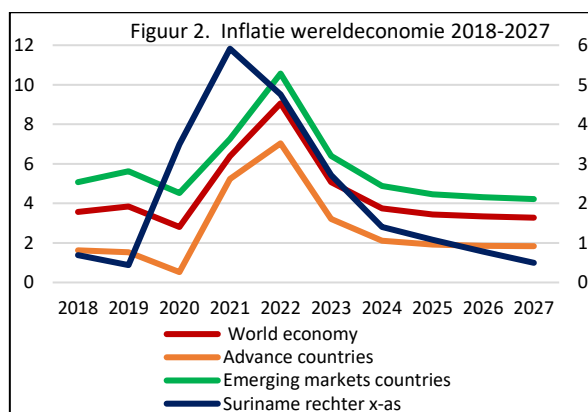
Economische groei en investeringen

De uitdagingen in de mondiale economie zijn thans erg groot vanwege de gevolgen van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne, hoge inflatie in de wereld en de vertraagde economische groei in China. De groei van de wereldeconomie in 2022 wordt door het IMF nog steeds geschat op 3,2 procent, terwijl de groei in 2023 thans wordt geprojecteerd op 2,7 procent; 0,2 procentpunt lager dan in juli van dit jaar (figuur 1). Dit jaar zal naar verwachting ca. een derde deel van de mondiale economie, een contractie van de productie meemaken, terwijl de drie grootste economieën te weten de VSA, de EU en China een vertraagde groei zullen realiseren¹.

De Chinese economie maakt dit jaar vanwege het Zero COVID-beleid, vele lockdown periodes mee, waardoor er sprake is van een vertraagde economische bedrijvigheid. Ook de vastgoedsector (property sector) van China die ca. 20 procent van de economie vertegenwoordigt, is erg verzwakt. Om de situatie te verbeteren hebben de Chinese autoriteiten in sommige steden de COVID-restricties versoepeld. Voor het stimuleren van de vastgoedsector zijn rentevoeten op leningen ten behoeve van de aankoop van woningen begin oktober met ca. 50 procent verlaagd. De economische groei voor China wordt dit jaar geschat op ca. 3,2 procent na een groei van 8,2 procent in 2021. De geprojecteerde groei voor 2023 is door het IMF gesteld op 4,4 procent.

Bron: IMF WEO Oktober 2022, SPS

Bron: IMF WEO Oktober 2022

Door de oorlog tussen Rusland en Oekraïne, worden niet alleen vele levens vernietigd en veel materiële schade veroorzaakt, maar ook de wereldeconomie wordt verder gedestabiliseerd door hoge prijzen van goederen en diensten. In Europa is er sprake van een energiecrisis met als gevolg dat de kosten van levensonderhoud dit jaar scherp gestegen zijn.

De middellange termijn inflatie in de wereld, bereikt een piek in 2022. Deze wordt voor de wereldeconomie geschat op 9,1 procent, voor de ontwikkelde landen op 7 procent en voor de opkomende economieën en ontwikkelingslanden op 10,4 procent (figuur 2). In Suriname is inflatie aan het afnemen, na de piek van ca. 60 procent in 2021. Naar verwachting zal de gemiddelde inflatie in 2022 ca. 48 procent bedragen.

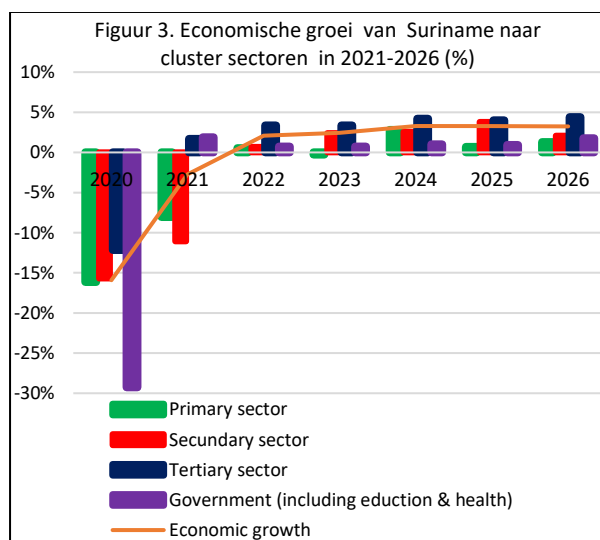
Om inflatie aan te pakken en te stabiliseren, wordt in vele landen een krap monetair beleid gevoerd om de maatschappelijke geldhoeveelheid te monitoren. Hierdoor en vanwege de sterke US-dollar, is er sprake van stijgende rentevoeten in de wereld. Door de hoge internationale prijzen voor commodities, is de internationale handel dit jaar aan het afnemen. Dit heeft gezorgd dat de bottlenecks bij de aanbodsketen van goederen in de wereld, wat verbeterd is.

Alhoewel het IMF geen recessie op middellang termijn heeft voorspelt, verwachten velen dat de mondiale economie op korte termijn in recessie (contractie van de economie) terecht zal geraken. De vertraagde groei in de afgelopen jaren en de vertraagde groeiverwachtingen, hoge inflatie en de

¹ De groei voor de VSA, de EU en China en wordt dit jaar door het IMF geschat op respectievelijk 1,6 procent, 3,1 procent en 3,2 procent.

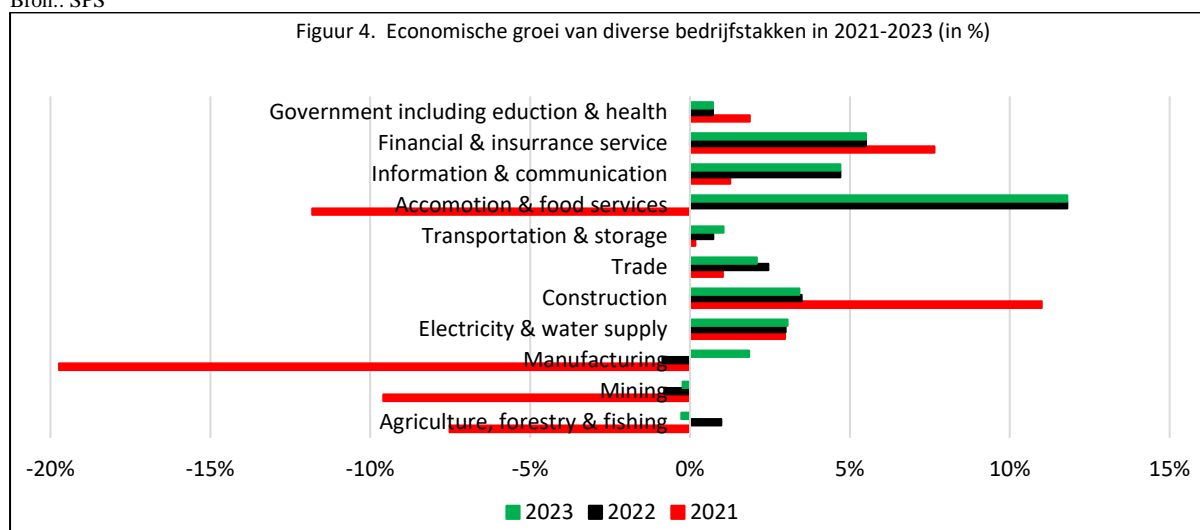
verslechterende financiële voorwaarden van kapitaalmarkten in de wereld, zijn de reden hiervoor. Om een recessie te voorkomen, dienen beleidsmaker maatregelen te nemen die zowel het aanbod- als de vraagzijde van de economie beïnvloeden. Centrale banken en andere monetaire autoriteiten dienen maatregelen te nemen om inflatie te stabiliseren, terwijl het fiscaal beleid gericht moet zijn op een duurzaam schuldbeleid op middellang termijn en om ruimte te creëren voor het ondersteunen van de zwaar getroffen segmenten van de samenleving. Er moet ook beleid gemaakt worden om de beperkingen binnen de energiesector, arbeidsmarkt en internationale handel aan te pakken om zo bij te dragen aan de aanbodzijde van de economie.

In september 2022 is het ABS uitgekomen met het BBP-cijfer en de economische groei voor 2021. De groei van de economie is voor het afgelopen jaar gesteld op -2,7 procent, na de enorme contractie van 16 procent in 2020. In figuur 1 komt tot uiting dat de groeiverwachting van de Surinaamse economie voor 2022 door het IMF lager is ingeschat dan het Planbureau. Zo is de economische groei voor 2022 door het Planbureau en het IMF geschat op respectievelijk 2,1 procent en 1,3 procent, terwijl de groeiverwachting voor 2023 volgens beide instituten rond de 2,3 en 2,4 procent ligt.

In figuur 3 en 4 komt tot uiting dat de groei in 2022-2026 vooral gedragen wordt door de dienstverlenende (tertiaire) sector. De verwachting is dat vanaf 2023, de secundaire productie sectoren² zullen aantrekken. In 2022-2023 zal volgens het Planbureau vooral de sectoren: accommodation & food services, de financiële dienstverlening en informatie en technologiesector sterk groeien. Het opheffen van de lockdown perioden en een grotere instroom van toeristen vanwege een frequenter vliegverkeer in 2022, is vooral de horecasector (accommodation & food services) ten goede gekomen. Deze sector die in 2021 met 12 procent inkromp, zal naar verwachting in 2022 en 2023 tussen 10-12 procent groeien.

Bron: SPS

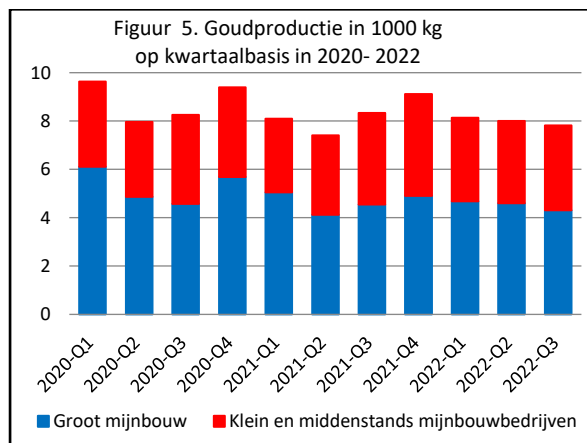

Bron: SPS

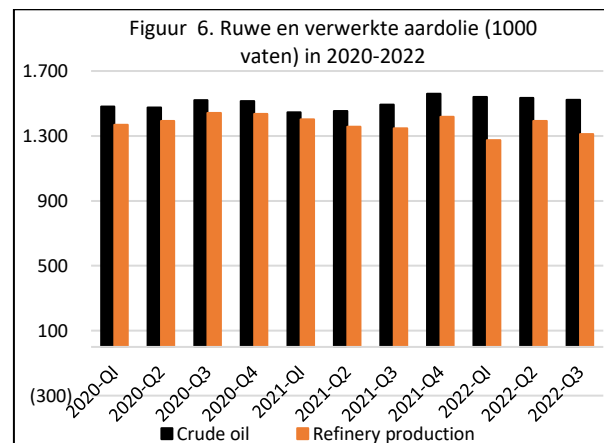
In 2023 zal naar verwachting de industriële (manufacturen) sector en de agrarische sector een minimale groei van 1-2 procent realiseren.

² Tot de secundaire productiesectoren behoren industrie en fabricage, Elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht en Watervoorziening: riolering, afvalbeheer en sanering.

De mijnbouwsector die significant inkromp met 10 procent in 2021, ziet nog steeds een teruggang in haar productie in 2022 en naar verwachting in 2023.

Bron: CBvS

Bron: Staatsolie Maatschappij Suriname N.V.

Per ultimo september 2022 bedroeg de goudproductie ca. 23.964 kg. Dit is 0,5 procent hoger dan de productie in dezelfde periode van 2021. Echter is de verwachting dat de productie van de groot mijnbouwbedrijven dit jaar verder zal afnemen. Naast de zware regenval in het eerste halfjaar wat geleid heeft tot een dalende productie, heeft Newmont Suriname LLC te kampen met het opraken van alluviaal goud, waardoor er dieper gemijnd moet worden. Dieper mijnen vereist grotere investeringen. Hierdoor zal naar verwachting de goudproductie in 2023 van deze multinational verder afnemen. Bij IAMGold Suriname en wel de operaties van RGM en de Sarramacca mijn, is de verwachting dat de productie dit jaar wat hoger zal liggen dan in 2021.

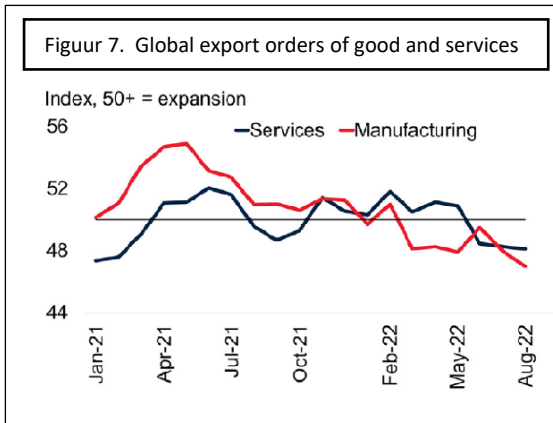
Het Canadees bedrijf IAMGOLD is thans bezig om haar aandelen in de Rosebel Gold Mines (RGM) operaties van 95 procent en in de Saramacca mijn van 70 procent ten verkoop aan te bieden aan het Chinees Mijnbouwbedrijf Zijin Mining Group Co Ltd. De andere aandeelhouders van deze operaties zijn de Staat van Suriname (5 procent-RGM-operaties) en Staatsolie Maatschappij (30 procent Saramacca mijn). De Zijin Mining Group Co Ltd. behoort tot de top 10 grootste mijnbouwbedrijven wereldwijd. Zaken moeten nog verder worden gefinaliseerd.

De productie van ruwe aardolie is nog steeds stabiel te noemen (figuur 6). In de eerste drie kwartalen van 2022 is de productie van de raffinaderij ca. 3 procent lager dan in dezelfde periode in 2021. De lage productie hier is vooral in het eerste en derde kwartaal te constateren vanwege onderhoudsactiviteiten aan de raffinaderij.

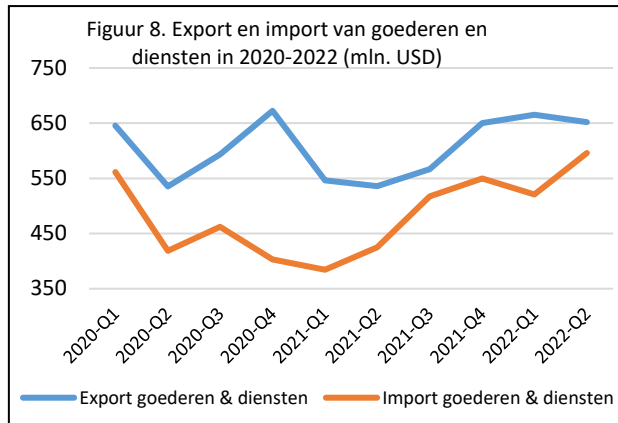
De FID (Final Investment Decision) om te komen tot offshore olieproductie in Blok 58, zal volgens de directeur van Total Energies niet eerder dan medio 2023 plaatsvinden. N.V. Staatsolie Maatschappij wil ingaan op de optie om 20 procent aandelen in dit oliereserve blok in te kopen en is thans bezig de middelen voor deze investering te vergaren. De totale investeringen om te komen tot productie zijn door het Frans bedrijf Total Energies voorlopig gesteld op ca. USD 10 miljard.

Internationale handel- en kapitaalstromen

Zoals eerder is aangegeven, is de internationale handel van goederen en diensten in 2022 aan het afnemen. In figuur 7 komt dit tot uiting in de afnemende trend van exportaanvragen van goederen en diensten in 2022 ten opzichte van 2021.

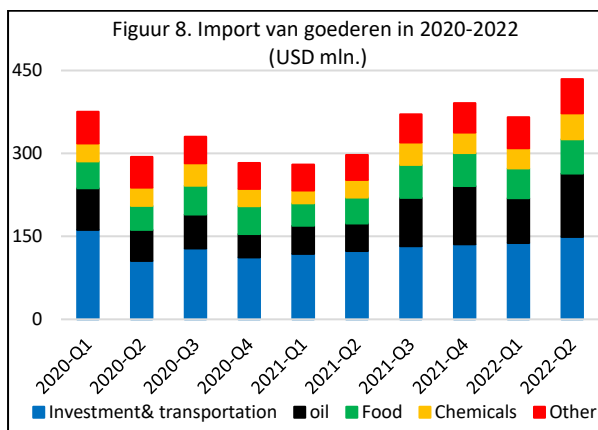

Bron: Worldbank Global Monthly Sept 2022

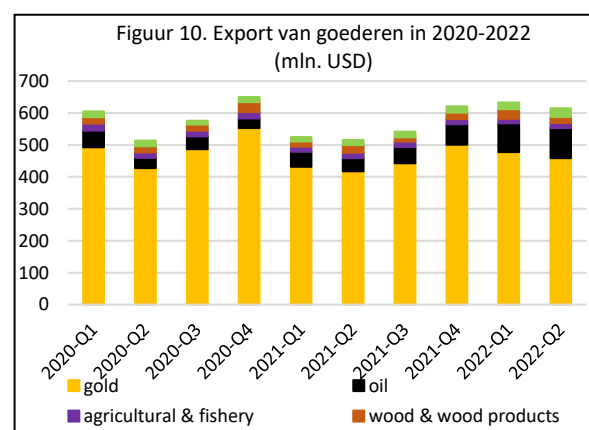

Bron: CBvS

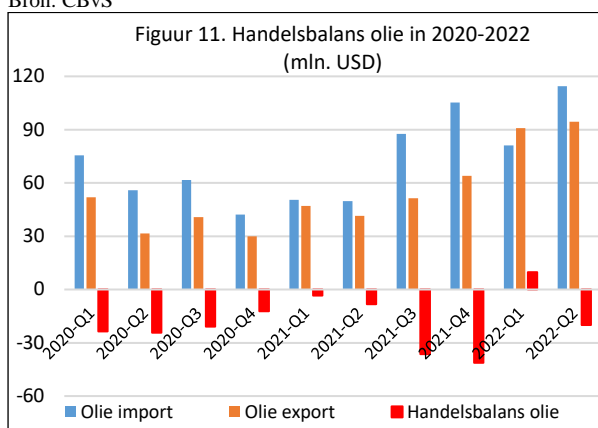
De betalingsbalans van Suriname vertoont in het eerste halfjaar van 2022 een positieve handelsbalans, waarbij de totale export en import van goederen en diensten respectievelijk USD 1,3 miljard en USD 1,1 miljard bedragen. Ten opzichte van het eerste halfjaar van 2021 is er sprake van een stijging van exporten met 21,7 procent, terwijl de importen toenamen met liefst 38 procent. Door de toenemende economische bedrijvigheid dit jaar na de ca. 2 jaar COVID-19 situatie en de verhoogde internationale prijzen voor goederen en diensten, is de importwaarde dit jaar sterk aan het stijgen.

Bron: CBvS

Bron: CBvS

Bron: CBvS

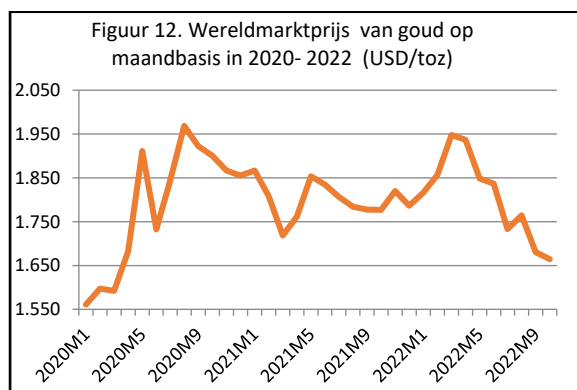
In het tweede kwartaal van 2022 waren de importen vanwege importinflatie, ca. 14,3 procent hoger dan in het eerste kwartaal. De importwaarde van olie maakte in dit kwartaal de grootste stijging mee van ca. 41,2 procent (figuur 9). In figuur 10 komt tot uiting dat de handelsbalans van olie in de periode 2020-2022, structureel negatief is. Slechts in het eerste kwartaal van 2022 was er sprake van een handelsoverschot van USD 10 miljoen, terwijl het tekort op kwartaalbasis in deze periode ca. USD 21 miljoen bedraagt.

De exportwaarde van goederen was in het tweede kwartaal van 2022 ca. 2,8 procent lager dan in het eerste kwartaal (figuur 10). De exportwaarde van goud en houtproducten namen in dit kwartaal met respectievelijk USD 19 miljoen en USD 10 miljoen af.

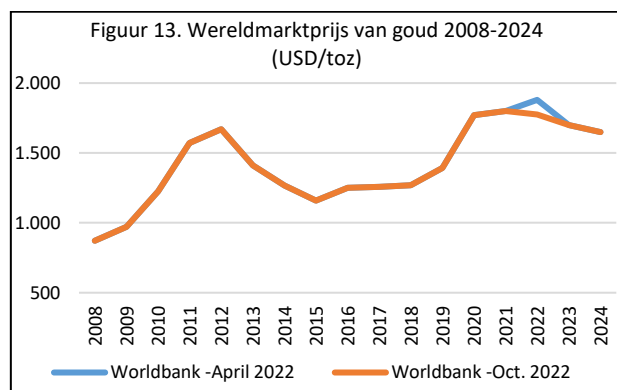
De afnemende exportwaarde van hout en houtproducten moet gezocht worden in een lagere productie vanwege de vele regens met als gevolg slechte en afgesloten wegen naar de bosbouw gebieden in deze periode.

In tweede kwartaal van 2022 was de goudexport volume van rond de 8000 kg, vrijwel op hetzelfde niveau als het eerste kwartaal. De dalende exportwaarde is het gevolg van dalende goudprijzen. Bedroeg de gemiddelde goudprijs in het eerste kwartaal van 2022 nog USD 1.873,3 toz., in het tweede kwartaal nam deze af tot USD 1.805,9 toz. De goudprijs blijft een dalende trend vertonen (figuur 12). De dalende trend moet gezocht worden in de sterke US-dollar als gevolg van een stijging van de Amerikaanse rentevoet op de Federal Reserve Funds in de afgelopen periode en de omgekeerde correlatie tussen de US-dollar en de goudprijs³.

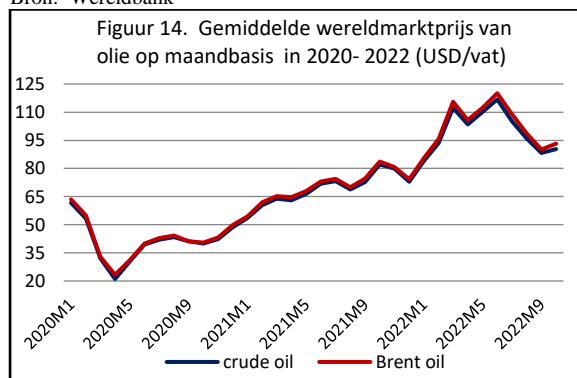
Vanwege deze ontwikkeling heeft de Wereldbank haar schatting van de gemiddelde goudprijs voor 2022 naar beneden aangepast. De geschatte gemiddelde goudprijs voor 2022 is aangepast van USD 1.880 toz in april naar USD 1.775 toz. In oktober (figuur 13). Per 14 november bedroeg de gemiddelde internationale goudprijs ca. USD 1.768,9 toz.

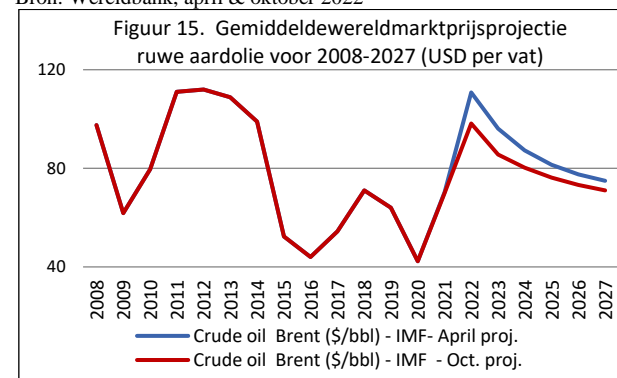
Bron: Wereldbank

Bron: Wereldbank, april & oktober 2022

Bron: Wereldbank

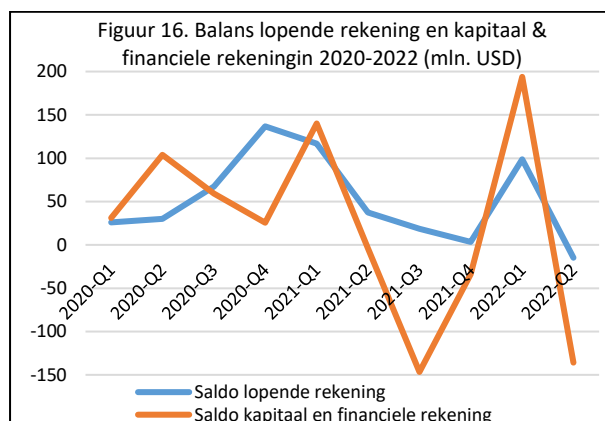
Bron: IMF, WEO april & oktober 2022

De exportwaarde van olieproducten (gasoline, diesel, fuel oil, asphalt) bedroeg in het eerste en tweede kwartaal van 2022 respectievelijk USD 91 miljoen en USD 94 miljoen. Stijgende olieprijsen waren de oorzaak voor de toename in de olieopbrengsten. De olieprijsen zijn erg volatiel. De gemiddelde prijs van ruwe aardolie die in 2021 nog ca. USD 70 per vat bedroeg, nam in het eerste halfjaar van 2022 toe tot ca. USD 103 per vat. De gemiddelde prijs op maandbasis bereikte haar piek in juni met USD 120

³ Er is een omgekeerde relatie tussen de goudprijs en de US-dollar. In de periode 1900-1971 was er sprake van de gouden standaard muntstelsel. Bij dit stelsel was de waarde van de US-dollar gekoppeld aan een bepaalde hoeveelheid fysiek goud, terwijl andere valutasoorten gekoppeld waren aan de US-dollar. In 1971 is dit muntstelsel losgelaten. De US-dollar werd een fiat-munt (een munt die haar waarde ontleent aan regelgeving van de overheid en niet aan goud) en werd gebruikt als reservevaluta. Goud werd gekoppeld aan zwevende wisselkoersen, waardoor de prijs naast vraag en aanbod, gevoelig is voor de waarde van de US-dollar. Bij een stijging van de US-dollar gaat de goudprijs omlaag en vice versa.

per vat (figuur 14). Na juni is de prijs veelal aan het dalen tot USD 90 per vat in september. De daling van de prijs moet gezocht worden in de bezorgdheid over de afnemende economische groei in de wereld. In oktober is er wederom sprake van een opleving van de prijs vanwege de aankondiging van de OPEC-plus landen om hun productie in november te verlagen. Naar verwachting zal deze verlaging minimaal zijn, omdat de meeste van deze landen reeds onder hun target productie liggen.

Het IMF heeft de projecties van olieprijsen in oktober 2022 naar beneden aangepast (figuur 15). De gemiddelde prijs voor 2022 wordt thans geschat op USD 98 per vat ten opzichte van eerdere schattingen van USD 111 per vat. Afnemende groeiervachtingen van China en de rest van de wereldeconomie zijn naast toenemende opslagvolume van olie in de VSA, de voornaamste reden voor een verlaagde geprojecteerde olieprijs in de toekomst.

Bron: CBvS

Bron: CBvS

Na 9 kwartalen, is het saldo op de Lopende Rekening van de betalingsbalans wederom negatief en bedroeg - USD 14,8 miljoen over het tweede kwartaal van 2022 (figuur 16). Dit tekort is het gevolg van een afname van ca. 31 procent van het overschot op de goederenbalans als gevolg van de sterk stijgende importen dit jaar. Daarnaast zijn de diensten- en primaire inkomensbalans structureel negatief.⁴ Ook is het tekort van de primaire inkomens balans in het tweede en vierde kwartaal structureel hoger als gevolg van verhoogde renteverplichtingen in dit kwartaal aan het buitenland⁵.

Ook het saldo van de kapitaal en financiële rekening vertoont een tekort van USD 135,9 miljoen. Dit tekort moet gezien worden als een instroom van financiële middelen in het land en is een weerspiegeling van de ingekomen kapitaalstromen uit het buitenland die het karakter hebben van een schuld (liability). Ten aanzien van Foreign Direct Investment (FDI) is er sprake van inkomende kapitaalstroom van USD 41,3 miljoen. Dit bedrag geeft het per saldo toenemende schuldpositie en afnemende vorderingen van de dochterondernemingen aan op de moedermaatschappijen.

Bij de portfolio investeringen is er sprake van toenemende beleggingen van banken in het buitenland ten opzichte van een verhoogde schuldpositie van de overheid in de vorm van een verhoogde Oppenheimer obligatielening schuld als gevolg van de opgelopen achterstand in de rentebetaling in het tweede kwartaal. Bij het overige financieel verkeer met het buitenland is er sprake van netto inkomende trekkingen op overheidsschuld en een afname van de vorderingen van de algemene banken op het buitenland uit hoofde van onder andere de financiering van de sterk toegenomen importen.

⁴ Het saldo op de goederen-, diensten-, primaire inkomens en secundaire inkomens bedroegen in het tweede kwartaal van 2022 respectievelijk USD 184,3 miljoen, -USD 128,3 miljoen, -USD 102,5 miljoen en USD 64,4 miljoen. Het tekort op de dienstenbalans in het tweede kwartaal lag slechts 4,4 procent hoger dan het eerste kwartaal van 2022.

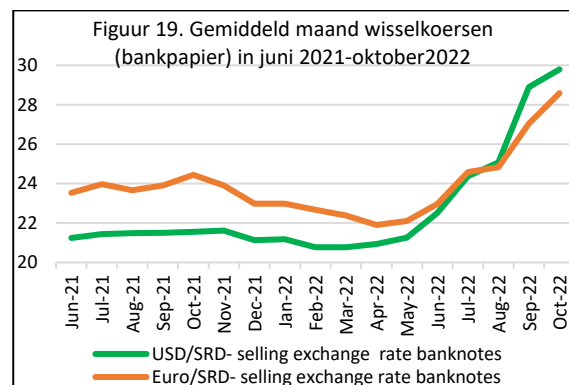
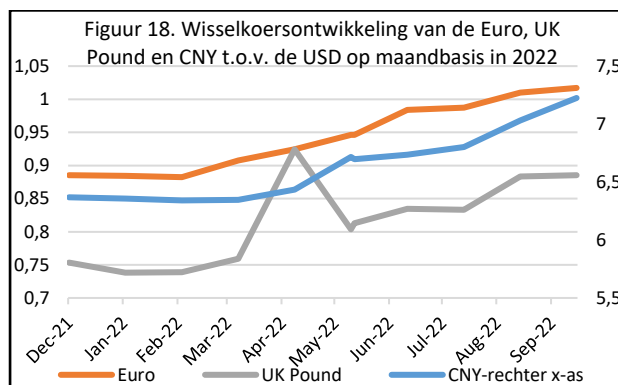
⁵ Omdat de betalingsbalans een combinatie is van kas- en transactiebasis, vertegenwoordigt de stijgende rentelast (-) in het tweede en vierde kwartaal de rentelast van de Oppenheimer internationale kapitaalmarkt obligatie van de overheid c.q. Euro bond. Ook al wordt deze rentelast niet betaald, het wordt meegenomen op de primaire inkomens rekening. De tegenboeking van deze verhoogde schuldenlast vindt plaats op de financiële rekening als een verhoogde portfolio liability (+). Per saldo wordt bij het niet betalen van deze rentelast, het netto resultaat van de betalingsbalans niet beïnvloed.

De betalingsbalans vertoont aan het eind van het eerste halfjaar een positief resultaat van ca. USD 12 miljoen. Vanwege koers- en waarderingsverschillen van de euro, SDR en goud ten opzichte van de US-dollar is de netto Internationale Reserve afgenomen met ca. USD 10 miljoen tot USD 982,5 miljoen per ultimo juni 2022 ten opzichte van 2021.

Per ultimo oktober 2022 bedraagt de internationale reserve USD 1.045 miljoen. Een toename van USD 53 miljoen ten opzichte van ultimo 2021. De stijging is veelal het gevolg van ingekomen kapitaalstromen uit hoofde van netto trekkingen op buitenlandse schulden (bij het IMF en overige Internationale Financiële Instituten) dit jaar en vreemde valuta-inkomsten van de overheid (dividend, inkomstenbelasting en royalties) uit de mijnbouwsector. De Internationale Reserve positie van bijkans USD 1 miljard vertegenwoordigt naast de kasreserve middelen en de werkrekeningen van de algemene banken, ook de betalingsbalans steun uit het IMF programma die bij de CBvS is gealloceerd. Van de totale internationale reserve is een minimaal deel beschikbaar voor de monetaire autoriteiten om zaken mee te doen.

Monetaire ontwikkelingen en de financiële sector

De US-dollar is in de afgelopen maanden in het jaar verder aan het aansterken (figuur 18) vanwege de zorgen over de mondiale groei, hoge inflatie in de wereld en de stijgende rentevoeten. Dit komt ook tot in de wisselkoersen van de USD en de Euro ten opzichte van de SRD. Na juli is de wisselkoers van de SRD/USD hoger dan die voor de SRD/Euro (figuur 19).

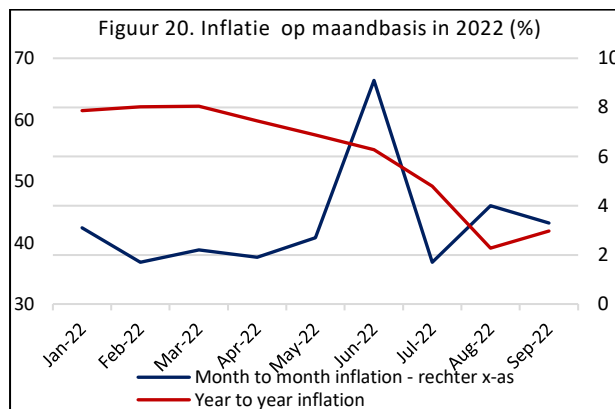
Uit figuur 19 is op te merken dat de wisselkoersen vanaf mei-juni 2022 begonnen te stijgen en nog steeds een sterk stijgend verloop vertonen. Dit verloop is ook merkbaar bij de basis- en maatschappelijk geldhoeveelheid (M0 en M2). M0 en M2 vertonen in mei-juni een minimaal stijgend verloop, maar vanaf juli is er sprake van een toenemende stijging van SRD in omloop (figuur 22 en 23).

Het stijgend verloop van de geldhoeveelheid in de afgelopen maanden, heeft vooral betrekking op het gevoerd beleid met betrekking tot overheidsfinanciën, waarbij naast het uitbetalen van vakantie gelden in juli, de subsidies vanaf juni sterk gestegen zijn en hebben bijgedragen aan de geldcreatie. De uitgegeven subsidies hebben voor een groot deel betrekking op het subsidiëren van de brandstofprijzen, wat ertoe geleid heeft dat brandstof wordt weggesmokkeld naar de buurlanden.

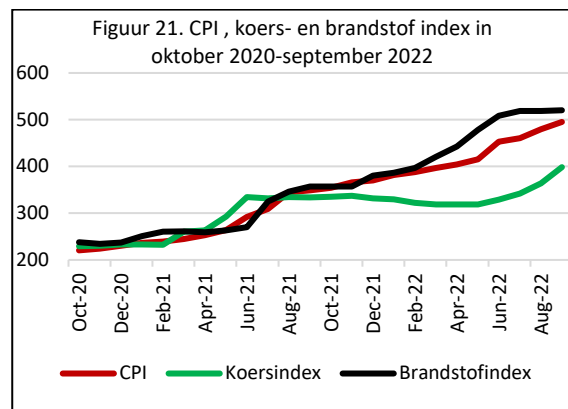
Door het stijgend verloop van de geldhoeveelheid, activiteiten van vreemde valutaspeculanten en vertrouwens issues bij de economische actoren met betrekking tot het overheidsbeleid, wordt er zwaar druk uitgeoefend op de vraag naar vreemde valuta. Het aanbod kan niet in voldoende mate de vraag dekken, waardoor de koers aan het stijgen is.

De girale koersen zijn in de afgelopen maanden lager komen te liggen dan de koersen van bankpapier. Vanaf september werden de vreemde valuta minerale inkomsten van de overheid door de goudmaat-

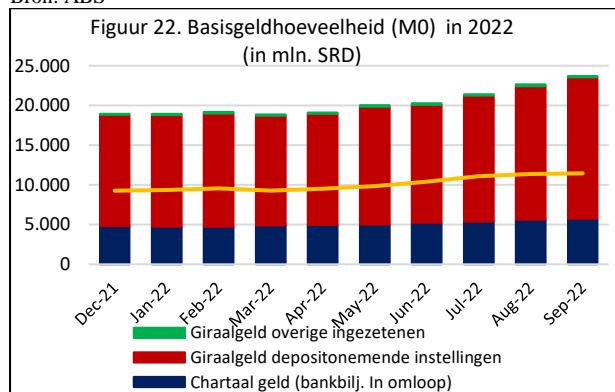
schappijen ter verkoop giraal aangeboden aan de banken. Ook is de CBvS vanaf augustus wederom begonnen met het giraliseren van vreemde valuta cash van de banken.⁶ Hierdoor is het aanbod van girale vreemde valuta middelen bij de commerciële banken toegenomen en accepteren deze banken wederom chartale vreemde valuta middelen.

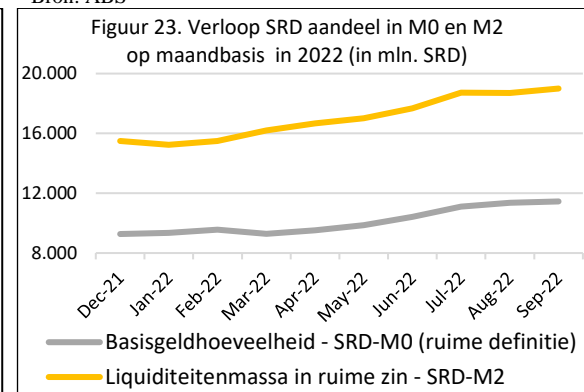
Bron: ABS

Bron: ABS

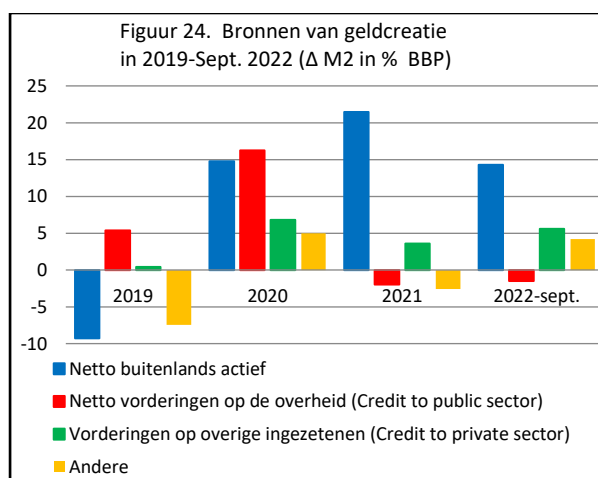

Bron: CBvS

Bron: CBvS

Inflatie op maandbasis (figuur 20) is na de piek in juni vanwege de verhoging van elektratarieven, een stuk lager en worden in de laatste maanden sterk beïnvloed door het verloop van de wisselkoers en brandstofprijzen verhogingen (figuur 21). Gemiddelde inflatie voor 2022 wordt door het IMF thans geschat op ca. 48 procent in plaats van de eerdere schatting van 39 procent

Bron: CBvS met bewerking SDMO

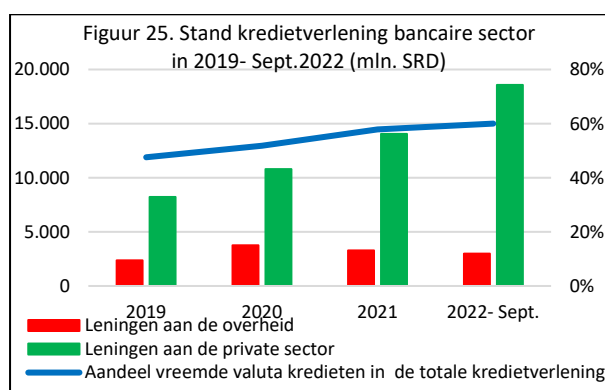
In figuur 24 komt tot uiting dat geldcreatie tot het met het derde kwartaal van 2022 voor een groot deel voortkomt uit het buitenland wat zich vertaald heeft in een verhoogde internationale reserve. Voor wat betreft geldschepping uit hoofde van kredietverlening heeft dit slechts betrekking op de private sector en wel op verstrekte vreemde valuta kredieten, die in SRD gestegen zijn vanwege de verhoogde wisselkoersen in de afgelopen maanden. Er heeft dus geen geldschepping plaatsgevonden uit hoofde van kredietverlening aan de overheid. Integendeel is de per saldo kredietverlening aan de overheid afgenomen.

⁶ In de maand augustus is de CBvS wederom gestart met geldtransporten van cash vreemde valuta middelen van de banken naar het buitenland. De CBvS ontvangt de cash USD van de banken en maakt vervolgens het ontvangen bedrag over naar de rekeningen van de banken bij correspondentbanken in het buitenland.

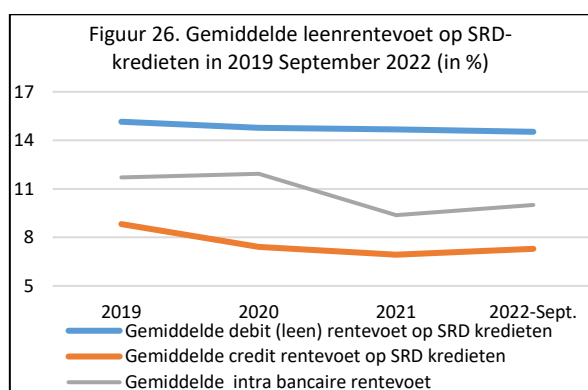
De andere bronnen van geldcreatie dit jaar hebben grotendeels betrekking op de betaling van de OMO-rente aan het bankwezen.

De stand van de totale nominale kredietverlening in SRD per september 2022 was SRD 17,3 miljard (figuur 25). Ten opzichte van eind 2021 zijn de kredieten van het bankwezen een nominaal gegroeid met 24,4 procent, terwijl de groei in reële termen is gedaald met 7 procent. Door de hoge inflatie, een steeds afnemende vertrouwen in good governance en transparant overheidsbeleid, worden investeringen uit hoofde van kredietverlening door het lokaal bankwezen, nog steeds ontmoedigd en is er sprake van een hoge concurrentie tussen banken onderling om diensten te verlenen.

De lage vraag naar kredieten en de afname van het volume, heeft zich vertaald in een lichte afname van de gemiddelde leen rentevoet op SRD-kredieten, ondanks de hoge inflatie in 2022 (figuur 26). Het dalend verloop van de gemiddelde leen rentevoeten binnen ons bankwezen staat in contrast met de ontwikkeling van de internationaal rentevoeten zoals de Federal Reserve Fund rate van de VSA, LIBOR, SOFR en EURIBOR, die in 2022 juist aan het stijgen zijn vanwege hoge inflatie en het krap monetair beleid dat gevoerd wordt (tabel 1).

Bron: CBvS met bewerking SDMO

Bron: CBvS

Tabel 1. Geselecteerde gemiddelde internationale rentevoeten in 2019-2022

	2019	2020	2021	2022-nov.
US Libor 6 mnd.	2,32	0,69	0,20	2,62
SOFR 6 mnd.	n.b.	0,59	0,05	0,62
Euribor 6 mnd.	2,32	0,69	0,20	2,62
Fed. Effective Fund rate	2,16	0,37	0,08	1,43

Bron: www.global-rates.com, <https://www.newyorkfed.org>, <https://fred.stlouisfed.org>
n.b.= niet beschikbaar

Het monetair beleid om via open markt operaties (OMO) van de CBvS, de geldhoeveelheid te beheersen en zo de wisselkoers en inflatie onder controle te hebben, heeft in het tweede halfjaar van 2022 niet gewerkt vanwege de verhoogde overheidsuitgaven, waardoor de wisselkoersen in november 2022 nog steeds niet stabiel te noemen zijn. Het beleid wordt voortgezet en tegelijkertijd geëvalueerd door een commissie die benoemd is door de President van het land.

Alhoewel de hoge rentetarieven, die bij OMO's verdiend worden door het bankwezen, niet goed doorwerken naar het rentebeleid van de banken, kan wel worden opgemerkt dat de gemiddelde credit rentevoet van termijndeposito's (TD) van 3 maanden vanaf de maand augustus gestegen is van 12, 3 procent in juli tot 21,9 procent in augustus. Het blijkt dat twee banken de creditrente op dit instrument hebben aangepast als gevolg van de verdiende rente op OMO's.

Overheidsfinanciën en Staatsschuld

In de periode januari-augustus 2022 heeft de overheid een financieringstekort, inclusief statistische verschillen, genoteerd van SRD 126 mln.. Dit is gelijk aan ca. -0,2% van het geschatte BBP voor 2022 (figuur 30). Op de primaire rekening⁷ heeft de overheid in deze periode een overschot van SRD 574 mln. gerealiseerd. Dit is ca. 0,8% van het BBP en ligt ver beneden de norm van 1,7 procent van het IMF Extended Fund Facility (EFF) voor dit jaar.

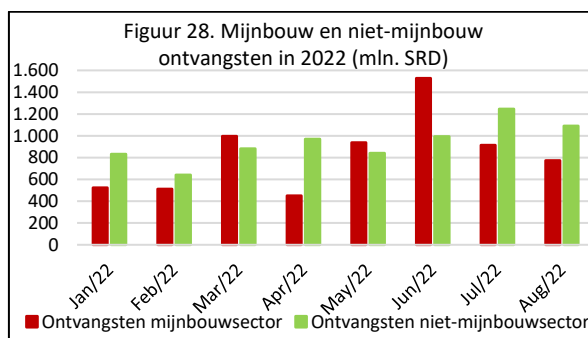
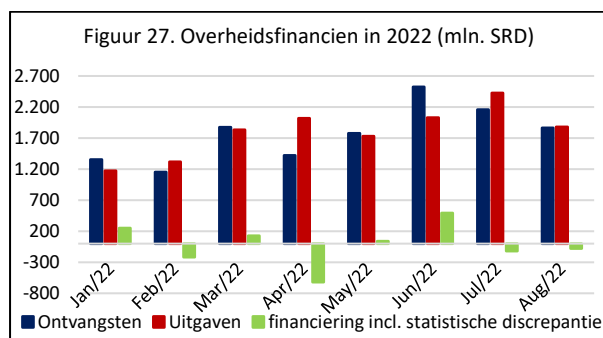
Tot en met augustus 2022, komen de meeste inkomsten (ca. 53 procent) van de overheid uit de mijnbouwsector (figuur 28). De mijnbouw inkomsten in de eerste 8 maanden van 2022 zijn ca. 38 procent hoger dan die in dezelfde periode van 2021. De stijgende wisselkoers dit jaar, hebben naast een verhoogde royalty percentage voor de goudsector, de inkomsten uit de sector die veelal uit vreemde valuta middelen bestaat, doen toenemen.

De royalty's voor de klein- en middenschalige goud bedrijven zijn in januari 2022 verhoogd van 2,75 procent tot 4,5 procent. In augustus is door de regering een tijdelijke verhoging voor 4 maanden van deze royalty naar 5,5 procent goedgekeurd om aan extra inkomsten te komen. Deze verhoging moet nog worden doorgevoerd in de sector.

Tabel 2. Overheidsfinanciën 2021-2022 in mln SRD

In mln. SRD	2021	2022							
		jan.	feb.	mrt.	apr.	mei	jun.	jul.	aug.
Totaal ontvangsten	16,010	1,355	1,155	1,877	1,423	1,777	2,524	2,160	1,864
Totale uitgaven	15,119	1,174	1,316	1,836	2,020	1,730	2,029	2,427	1,878
Primaire rekening	2,142	231	-79	97	-321	148	655	-182	25
Totale rekening (excl. stat. verschillen)	891	181	-161	41	-598	47	495	-266	-14
Financiering	-1,015	-108	102	47	573	-55	-498	414	-50
Netto verkrijging, fin. activa	267	-	-	-	-	-	-	-	-
Buitenlandse financiering	699	-66	248	468	-68	925	-67	-119	436
Binnenlandse financiering	-1,981	-43	-146	-421	640	-980	-432	533	-487
w.v. CBvS	-885	33	-46	-640	896	-781	-395	644	-238
Vorderingen o/d overheid	250	0	0	0	0	0	0	0	0
Verplichtingen a/d overheid	1,135	-33	46	640	-896	781	395	-644	238
Statische discrepantie	124	-72	59	-88	25	8	4	-147	64

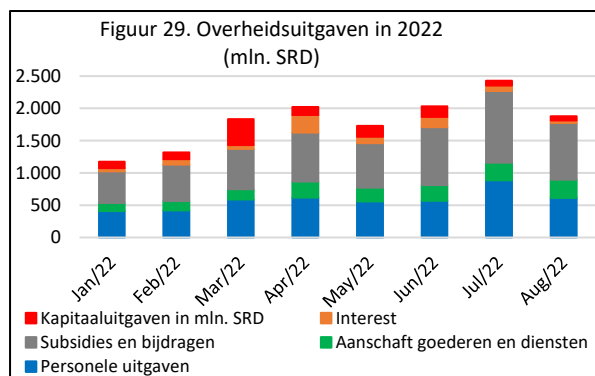
Bron: Ministerie van Financiën en Planning, Afdeling Economische Aangelegenheden

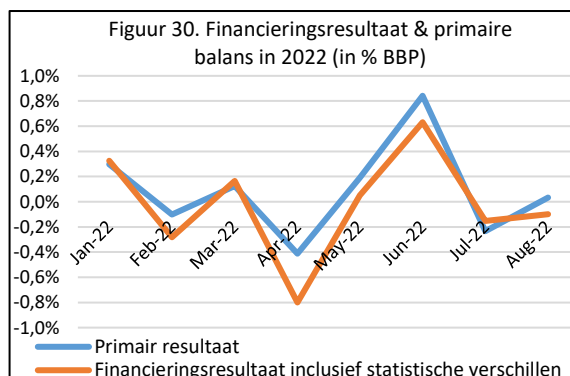
⁷ Bij de primaire rekening van de overheid worden van de totale inkomsten van de overheid de uitgaven afgetrokken exclusief rentebetalingen op leningen. Trekkingen minus aflossingen op leningen worden niet gezien als inkomsten/uitgaven, maar (per saldo) als financierings items van de overheid.

De stijging bij de inkomsten uit de niet-minerale sector in deze periode bedroeg ca. 41 procent, vanwege de verhoogde wisselkoers en inflatie in dit jaar. Het gaat hierbij vooral om indirecte belasting m.n. de invoerrechten, omzetbelasting, inkomsten bij de houtuitvoer en accijnzen.

Ondanks het stijgend verloop van de inkomsten dit jaar, lopen deze achter op de verwachting zoals dit in de begroting van 2022 was gepresenteerd⁸. Uitstel van de invoering van BTW belasting van juli 2022 tot januari 2023 is voornamelijk hiervoor de oorzaak.

Bron: Ministerie van Financiën & Planning

Bron: Ministerie van Financiën & Planning

Uit figuur 28 komt tot uiting dat de grootste uitgavenposten van de overheid subsidies en bijdragen zijn (42 procent) en daarna de personele uitgaven (32 procent). De kapitaaluitgaven maken tot en met augustus ca. 8 procent uit van de totale uitgaven.

Tot en met augustus is er respectievelijk SRD 6 miljard om SRD 4,7 miljard uitgegeven aan subsidies en personele uitgaven. In maart is aan de ambtenaren een salarisaanpassing van 17 procent toegekend, met terugwerkende kracht tot januari. Per 1 juli zijn de salarissen wederom verhoogd met 8 procent. Bij deze aanpassing zijn de ondersteuning toelage en koerscompensatie van totaal SRD 1.800, terugwerkend vanaf maart geïncorporeerd in de bezoldiging.

De stijgende trend van subsidies ligt vooral in brandstof subsidie, de verrekeningen met EBS, bijdragen aan SZF, sociale uitkeringen, ondersteuning aan de ziekenhuizen en doorgewerkte salarisverhogingen van subsidie-ontvangende instellingen zoals de Anton de Kom universiteit van Suriname (Adek), bijzonder onderwijs en het Nationaal Vervoers Bedrijf (NVB). De subsidies namen toe van SRD 756,4 miljoen in april tot een piek van SRD 1,1 miljard in juli 2022 (figuur 29).

Door hogere uitgaven ten opzichte van de inkomsten waren in de maanden februari, april, juli en augustus sprake van financieringstekorten (figuur 27, 30 en tabel 2).

De stijging van de uitgaven in de maand april is voornamelijk veroorzaakt door het betalen van interest (SRD 208,2 miljoen) uit hoofde van de geconsolideerde staatsschuld aan de CBvS, terwijl er in juli vakantiegeld aan ambtenaren was uitbetaald. Om de pomprijs van brandstof betaalbaar te houden voor de samenleving, wordt maandelijks brandstofsubsidie verstrekt. De overheid heeft vanaf februari brandstofsubsidie ter beschikking gesteld en deze is in juli opgelopen tot een bedrag van SRD 319 miljoen. In augustus was er ook sprake van een minimale financieringstekort als gevolg van lagere inkomsten in die maand van wege de uitval van het asycuda systeem eind juli.

Uit tabel 1 blijkt dat de tekorten zijn veelal door buitenlandse financieringsbronnen gedekt zijn te weten uit trekkingen op multilaterale leningen waaronder de tweede tranche van het IMF die in maart was gestort ten behoeve van begrotingssteun.

Slechts in de maand april en juli was er sprake van het aanspreken van binnenlandse bronnen om het financieringstekort te financieren en wel ter hoogte van respectievelijk SRD 640 miljoen en SRD 533 miljoen (tabel 2). De binnenlandse financieringsbron in april en juli hebben om tekorten te dekken,

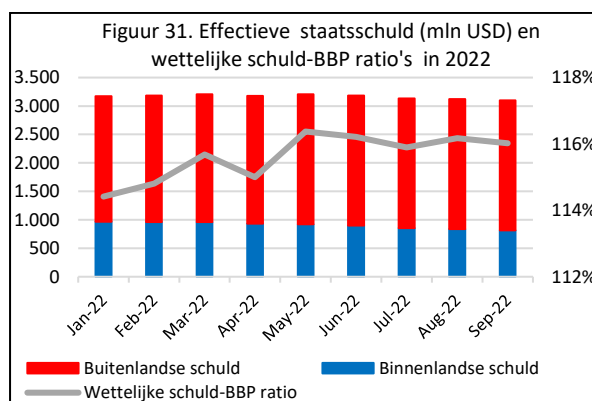
⁸ De inkomsten voor de overheid waren in het Financieel Jaarplan van 2022 op SRD 24,8 miljard geprojecteerd. De inkomsten in de eerste 8 maanden van het jaar bedroegen SRD 14,1 miljard. De inkomsten tot en met augustus 2022 maken ca. 57 procent uit van de begrote ontvangsten voor 2022.

hebben in beide maanden betrekking op vreemde valuta besparingen van de overheid. Deze zijn verkocht aan de CBvS. Het in omloop brengen van deze SRD's in juli vooral heeft bijgedragen aan de geldcreatie in die maanden en heeft ervoor gezorgd dat de wisselkoers verder onder druk is komen te staan.

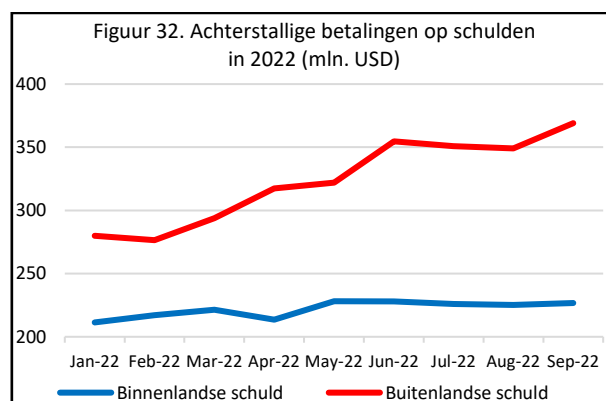
In het kader van het IMF Extended Fund Facility (EFF), is de overheid samen met het IMF thans in gesprek om na te gaan hoe het programma aangepast kan worden gedurende de resterende programma periode 2023-2024. Aanpassing van het programma is nodig om beter te kunnen inspelen op de behoefte van het land die door de moeilijke internationale ontwikkelingen van verhoogde importinflatie ook zwaar getroffen is. Er moeten maatregelen worden genomen om de gemeenschap bij te staan, waardoor de uitgaven zullen stijgen. Hierdoor is er een behoefte om bepaalde normen waaronder het primair resultaat van de overheid, die in 2022 gesteld is op 1,7 procent van het BBP, in 2023 op 3,5 procent en in 2024 op 4,5 procent van het BBP, te verlagen. De uitvoering van andere maatregelen behoeven tevens meer tijd om te realiseren.

Het derde kwartaal evaluatie van het programma op stafniveau heeft nog niet plaatsgevonden. Het is cruciaal dat de open post van Minister van Financiën & Planning spoedig wordt ingevuld om zaken betreffende het IMF-programma te bespoedigen en op te pakken.

Het is de bedoeling om de “board approval” voor de verdere uitvoering van het programma op basis van de evaluatie van het tweede, derde en vierde kwartaal van 2022, in het eerste kwartaal van 2023 gezamenlijk te doen plaatsvinden. Dit zal gebeuren nadat de evaluatie op stafniveau van deze kwartalen is gebeurd en er overeenstemming is bereikt tussen de overheid en het IMF hoe het programma voor de resterende twee jaar wordt aangepast.

Bron: SDMO

Bron: SDMO

De effectieve Staatsschuld in USD bedroeg per eind van september USD 3,2 miljard en vertoont een vrij stabiel verloop in 2022 (figuur 31). Echter moeten er nog meerdere schuld componenten met name de zogenaamde “supplier arrears” goed in kaart worden gebracht en opgenomen worden in de binnenlandse schuld cijfers. Hierdoor zal de schuld in de toekomst stijgen. De wettelijke schuld-BBP ratio bedroeg per ultimo September 116 procent.

Vanwege het lopend herstructurerings traject van de overheid, worden bilaterale- en commerciële buitenlandse crediteuren die nog niet geherstructureerd zijn, niet betaald. Slechts de buitenlandse multilaterale schulden die tegen concessionele voorwaarden zijn aangegaan, worden op tijd afgelost. Hierdoor lopen de achterstanden enorm op.

Bij de binnenlandse schulden zijn de grootste achterstanden op de schuld aan de Centrale Bank van Suriname (CBvS), terwijl de achterstanden op de leverancierskredieten ten behoeve van infrastructurele werken het laagst zijn. Deze schulden worden regulier betaald met een gemiddelde vertraging van ca. een maand. Er zijn heel wat achterstallige betalingen op schatkistpapier. Vanwege liquiditeitsproblemen van de overheid is er tevens een achterstand ontstaan op de betalingen van schulden aan de algemene banken.

De totale achterstand op de Staatsschuld bedroeg per ultimo september 2022, USD 596 miljoen, waarvan ca. 62 procent buitenlandse schulden betreft (figuur 32).

In de afgelopen maanden is er beleid gemaakt door het Ministerie van Financiën & Planning in samenwerking met het Bureau voor de Staatsschuld hoe de achterstallige betalingen op schatkistpapier dit jaar zal worden ingelopen. Schatkistpapieren tot een verkrijgingsprijs van SRD 5 miljoen die reeds vervallen zijn, worden dit jaar volledig afgewikkeld, terwijl oude andere waardepapieren, achterstallige rente wordt betaald en vervolgens worden herbelegd.

Bij schatkistpapier in USD en Euro worden ook enkele dit jaar volledig afgewikkeld en de rest herbelegd.

Geselecteerde macro-economische indicatoren

Jaarstatistieken 2016-2023									
Reële economie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Bron
							schat.	proj.	
Economisch groei (%)*	-4,9	1,6	4,9	1,1	-15,9	-3,5	1,8	2,3	ABS/IMF schat+proj.
Economisch groei (%)*	-4,9	1,6	4,9	1,1	-15,9	-2,7	2,1	2,4	ABS/SPS schat+proj.
BBP nominaal marktpr. (mln. SRD)*	20.663	26.893	29.822	31.483	38.353	56.240	79.826	99.290	ABS/IMF schat+proj.
BBP per capita in USD	5.762	6.156	6.772	6.663	4.787	4.681	4.880	5.037	IMF
Nationaal Inkomen per capita in USD	5,432	5,432	6,059	6,367	6,001	4,356			ABS/bewer. SDMO
Inflatie – gemiddelde (%)	55,5	22,0	6,9	4,4	34,9	59,1	47,6	27,2	ABS/IMF
Inflatie – e.o.p. (%)	52,4	9,3	5,4	4,2	60,7	60,7	35,2	22,9	ABS/IMF
Werkloosheidspercentage (%)	10,0	7,0	9,0	8,8	11,1	11,2	10,9	10,6	IMF
Betalingsbalans (combinatie kas- en transactiebasis)- vanaf 2017 is de data gepresenteerd o.b.v. Balance of Payment Manual 6									
Totale export- G+D (mln. USD)	<u>1.625,1</u>	<u>2.143,4</u>	<u>2.235,8</u>	<u>2.286,8</u>	<u>2.446,4</u>	<u>2.300,2</u>			CBvS
• Goud	1.036,7	1.608,4	1.631,6	1.732,2	1.959,5	1.792,0			CBvS
• Aluinaarde	7,1	0	0	0	0	0			CBvS
• Olie	150,3	178,1	206,6	171,0	154,4	204,0			CBvS
• Rijst en bananen	61,1	50,9	52,6	45,6	43,5	34,5			CBvS
• Hout en houtproducten	40	59,5	69,1	71,4	89,1	72,3			CBvS
• Vis en garnalen	33,0	38,8	41,6	37,5	33,5	31,9			CBvS
• Overige goederen	110,4	56,1	68,6	68,7	65,1	69,7			CBvS
• Net exports goods under merchanting		-6,9	-5,0	2,8	-1,3	-0,2			CBvS
• Diensten	186,5	158,3	170,7	157,4	102,6	96,0			CBvS
Totale import- G+D (mln. USD)	<u>1.721,1</u>	<u>1.779,9</u>	<u>2.069,8</u>	<u>2.412,7</u>	<u>1.845,1</u>	<u>1.896,1</u>			CBvS
• Diensten	469,1	569,3	666,9	815,1	562,6	538,0			CBvS
Saldo Lopende rek. (mln. USD)	-160,5	69,2	-118,7	-448,3	259,8	157,4			CBvS
Saldo Kap. + Fin. rek. (mln. USD)***	501,9	-112,6	-299,2	-535,2	220,1	-1,8			CBvS
Saldo lopende rek. (% BBP)	-4,9	2,0	-3,0	-10,7	9,7	5,2			CBvS/bewer. SDMO
Saldo Kap. + Fin. rek. (% BBP)***	14,7	-3,2	-7,5	-12,7	8,2	-0,1			CBvS/bewer. SDMO
Saldo Statistische verschil. (% BBP)	-8,4	-4,5	-0,8	-6,9	-4,6	6,0			CBvS/bewer. SDMO
Totale goederen import (F.O.B. mln. USD)	<u>1.202,4</u>	<u>1.210,5</u>	<u>1.402,9</u>	<u>1.597,6</u>	<u>1.282,5</u>	<u>1.358,1</u>			CBvS
• Investing & transport	446,7	485,7	570,6	698,4	507,8	529,2			CBvS
• Olie	232,6	264,6	286,3	235,3	293,3	217,0			CBvS
• Voedingswaren	199,7	202,1	219,5	194,0	206,2	190,7			CBvS
• Chemische goederen	83,9	129,4	131,5	137,3	132,8	120,2			CBvS
• Overige goederen	203,5	236,2	262,0	208,1	196,5	196,8			CBvS

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 schat.	2023 proj.	Bron
Internationally Reserve (mln. USD)	381,1	424,4	580,7	647,5	585,0	992,2			CBvS
Wereldmarktprijzen in USD									
Goud USD/troz	1.250,7	1.257,5	1.268,8	1.392,6	1.769,6	1.800,0	1.775,0	1.700,0	Wereldbank proj. Okt. 22
Ruwe aardolie Brent USD/vat	44,1	54,4	71,1	64,0	42,3	70,4	100,0	92,0	Wereldbank proj. Okt.22
Ruwe aardolie Brent USD/vat	42,8	52,8	68,3	61,4	41,3	69,1	98,2	85,5	IMF proj. Okt.22
Monetair en Financiële sector									
Liquiditeitsquote (M2 in % BBP)	78,4	65,4	64,4	73,6	85,7	84,1			CBvS/bewer. SDMO
Stand tot. kredietverlen.(mln. SRD)	9.261,9	10.355,7	10.420,0	10.588,3	14.534,9	17.329,6			CBvS/bewer. SDMO
Stand kredietverlen. a/d Private sector (mln. SRD)	8,137.6	8,164.1	8,094.6	8,218.8	10,787	14,037			CBvS/bewer. SDMO
Verkoopkoers SRD/USD (e.o.p.)	7,5	7,5	7,5	7,5	14,3	21,1			CBvS
Verkoopkoers SRD/USD gemiddeld	6,3	7,6	7,5	7,5	14,3	18,5			CBvS
Verkoopkoers SRD/Euro (e.o.p.)	7,8	8,9	8,6	8,4	17,6	23,0			CBvS
Verkoopkoers SRD/Euro gemiddeld	7,0	8,5	8,9	8,4	17,4	21,1			CBvS
Gemid. SRD debet (leen) rentevoet	14,1	14,3	14,4	15,2	14,8	14,7			CBvS
Interbancaire SRD rentevoet	10,9	17,4	10,1	11,7	11,9	9,4			CBvS
Gemid. USD debet (leen) rentevoet	9,5	9,1	8,3	8,6	7,9	7,8			CBvS
Gemid. Euro debet(leen) rentevoet	9,0	8,8	8,5	8,3	8,3	8,2			CBvS
Overheidsfinanciën en Staatsschuld (kasbasis)									
Financieringstekort incl. statistische verschillen (% BBP)	-10,6	-8,7	-10,1	-18,6	-9,7	1,8			MvF/bewer. SDMO
Committeringstekort incl. statistische verschillen (%BBP)	-10,1	-7,8	-6,8	-16,0	-11,1	2,5			MvF/bewer. SDMO
Primaire niet minerale balans in % niet-minerale BBP	-14,8	-18,3	-20,6	-31,0	-19,6	-13,2			MvF/bewer. SDMO
Fiscal impulse (%)	1,5	3,5	2,3	10,4	-11,4	-6,3			MvF/bewer. SDMO
Wettelijke staatsschuld (mln. SRD)	14.876,9	18.093,6	18.703,8	22.513,4	46.982,1	49.449,5			SDMO
Effectieve Staatsschuld (mln. USD)	1.987,6	2.406,1	2.487,2	2.993,8	3.287,8	3.164,1			SDMO
Buitenlandse Schuld (mln. USD)	1.425,4	1.682,7	1.715,9	1.987,1	2.084,1	2.196,8			SDMO
Binnenlandse Schuld (mln. USD)	562,1	723,4	771,3	1.006,7	1.203,7	967,3			SDMO
Binnenland schuld aan Algemene banken (mln. USD)**	145,3	121,4	286,3	348,5	392,6	423,0			SDMO
Wettelijke staatsschuld-BBP ratio (%)	72,0	67,3	62,7	71,5	122,5	128,9			SDMO
Trekking op buitenlandse Leningen (mln. USD)	758,8	291,8	186,3	357,7	87,6	102,6			SDMO
Tot. schuldenlast betal. (mln. USD)	393,0	212,4	357,4	263,7	152,7	207,1			SDMO
Kwartaalstatistieken 2020-2021									
Betalingsbalans (kasbasis)	2020	2020	2021	2021	2021	2021	2022	2022	Bron
	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	
Totale export- G+D (mln. USD)	<u>593,22</u>	<u>672,45</u>	<u>546,38</u>	<u>535,95</u>	<u>566,75</u>	<u>650,38</u>	<u>665,55</u>	<u>652,01</u>	CBvS
• Goud	486,30	552,45	431,31	417,56	442,09	501,12	477,19	458,21	CBvS
• Olie	40,81	30,02	47,10	41,47	51,35	64,08	90,84	94,48	CBvS
• Rijst en bananen	8,09	12,06	8,79	9,37	8,94	7,36	5,93	7,69	CBvS
• Hout en houtproducten	19,03	30,99	16,06	23,53	13,15	19,53	29,85	19,65	CBvS
• Vis en garnalen	9,22	8,62	7,56	7,70	8,23	8,44	8,47	8,42	CBvS
• Overige goederen	12,75	16,00	13,97	16,66	17,77	20,58	20,99	26,99	CBvS
• Net exports goods under merchanting	-0,33	-0,25	0,05	-0,19	0,34	-0,37	-0,27	2,97	CBvS
• Diensten	17,36	22,56	21,55	19,85	24,89	29,66	32,54	33,61	CBvS

Totale import- G+D (mln. USD)	462,18	402,88	384,31	425,05	517,46	549,58	521,04	595,94	CBvS
• Diensten	131,70	120,25	104,57	128,07	146,83	158,46	155,36	161,88	CBvS
Saldo lopende rek. (mln. USD)	67,24	136,77	116,75	37,38	18,70	3,31	98,86	-14,85	CBvS
Saldo Kap. Fin. rek. (mln. USD)***	59,36	25,47	140,10	-3,86	-146,66	-33,90	193,88	-135,9	CBvS
Saldo lopende rek. (% BBP)	1,43	5,05	2,84	1,05	0,68	0,12	2,59	-0,40	CBvS/bewer. SDMO
Saldo Kap. + Fin. rek. (% BBP)	1,26	0,94	3,40	-0,11	-5,34	-1,24	5,08	-3,64	CBvS/bewer. SDMO
Saldo Statistische verschil. (% BBP)	0,05	-3,18	-0,27	-0,29	2,75	2,52	0,09	-0,48	CBvS/bewer. SDMO
Totale goederen import (F.O.B. mln. USD)	330,48	282,62	279,75	296,98	370,64	391,13	365,68	434,06	CBvS
• Investing & transport	128,06	112,16	118,58	123,74	132,22	135,76	31,81	29,65	CBvS
• Olie	61,71	42,24	50,46	49,80	87,68	105,35	81,07	114,46	CBvS
• Voedingswaren	52,10	50,05	40,73	46,56	59,19	59,74	54,12	61,48	CBvS
• Chemische goederen	40,44	31,34	23,36	31,91	40,51	37,03	36,40	47,10	CBvS
• Overige goederen	48,17	46,83	46,61	44,97	51,04	53,25	56,25	61,74	CBvS

Overheidsfinanciën (kasbasis)

Primaire balans (% BBP)	-0,3	1,0	0,5	0,2	0,4	-0,4	0,0	0,8	MvF/bewer. SDMO
Financieringstekort inclusief statistische verschillen (% BBP)	-0,5	0,5	0,5	-0,6	0,0	-1,0	0,2	0,6	MvF/bewer. SDMO
Committeringstekort inclusief statistische verschillen (%BBP)	-0,5	0,3	-0,3	-0,4	-0,6	0,3	0,2	0,7	MvF/bewer. SDMO

Maandstatistieken Nov. 2021 – Okt.2022

	nov. 2021	dec. 2021	Jan. 2022	Feb. 2022	mrt. 2022	apr. 2022	mei 2022	juni 2022	Juli 2022	aug. 2022	sept. 2022	okt. 2022	Bron
Inflatie (%)													
Inflatie – maand tov. maand daarvoor (%)	3,3	1,3	3,1	1,7	2,2	1,9	2,7	9,1	1,7	4,0	3,3		ABS
Inflatie – maand tov. maand vorige jaar (%)	63,4	61,5	62,1	62,2	59,8	57,5	55,1	49,2	39,1	41,9	61,5		ABS

Internationale in USD

Internationale Reserve	920,4	992,2	986,1	847,9	899,2	886,3	950,8	982,5	991,3	1.018,3	1.029,3	1.,045,0	CBvS
------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	---------	----------	------

Wereldmarktprijzen in USD

Goud USD/troz	1.820	1.787	1.816	1.856	1.948	1.937	1.849	1.837	1.733	1.765	1.681	1.665	Wereldbank
Ruwe aardolie USD/vat	79,9	72,9	83,9	93,5	112,4	103,4	110,1	116,8	105,1	96,0	88,2	90,3	Wereldbank

Liquiditeitsquote (M2 in % BBP), M0 en de stand v/d totale kredietverlening (mln. SRD)

Liquiditeitsquote	82,3	83,4	59,4	59,2	59,7	60,6	61,8	63,9	67,2	69,9	73,4		CBvS/bewer. SDMO
M0 (ruime def.)	18.369	18.967	18.950	19.180	18.881	19.110	20.025	20.280	21.413	22.654	23.723		CBvS
M2	47.541	47.316	47.393	47.270	47.619	48.347	49.351	51.037	53.652	55.804	58.625		CBvS
Stand tot. kredietverlen.	17.476	17.330	16.951	16.918	17.247	17.329	18.011	18.885	19.558	20.534	21.555		CBvS/bewer. SDMO
Stand kredietverlening a/d overheid	3.351	3.293	3.324	3.319	3.309	3.108	2.968	2.974	2.980	2.984	2.979		CBvS/bewer. SDMO
Stand kredietverlening a/d private sector	14.125	14.037	13.626	13.599	13.939	14.221	15.043	15.912	16.578	17.550	18.576		CBvS/bewer. SDMO

CBvS Wisselkoersen (verkoopkoersen bankpapier) ****

SRD/USD (e.o.p.)	21,5	21,6	21,2	20,8	20,8	20,9	21,3	22,5	24,4	25,1	28,9	29,8	CBvS
SRD/USD gemiddeld	21,5	21,5	21,3	20,8	20,7	20,8	21,1	22,0	23,1	24,6	27,4	29,3	CBvS
SRD/Euro (e.o.p.)	23,9	24,4	23,0	22,7	22,4	21,9	22,1	23,0	24,6	24,8	27,0	28,6	CBvS
SRD/Euro gemiddeld	23,8	23,9	23,4	22,8	22,4	22,3	21,9	22,5	22,1	24,5	26,4	27,6	CBvS

	nov. 2021	dec. 2021	Jan. 2022	Feb. 2022	mrt. 2022	apr. 2022	mei 2022	juni 2022	Juli 2022	aug. 2022	sept. 2022	okt. 2022	Bron
Gemiddelde debet (leen) rentevoeten (%)													
SRD kredieten	15,1	14,8	14,7	14,7	14,6	14,7	14,7	14,7	14,6	14,6	14,5		CBvS
Interbancaire SRD rentevoet	19,0	19,0	9,4	9,3	9,3	11,5	11,5	10,0	10,0	10,0	10,0		CBvS
USD kredieten	7,6	7,8	7,7	7,6	7,6	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,7		CBvS
Euro kredieten	8,1	8,2	8,1	8,0	7,8	7,7	7,6	7,5	7,5	7,6	7,5		CBvS
Overheidsfinanciën (mln. SRD) en Staatsschuld (mln. USD)													
Tot. inkomsten kasbasis	1.489	1.467	1.355	1.155	1.877	1.423	1.776	2.524	2.160	1.864			MvF
Tot. uitgaven kasbasis	1.308	1.851	1.174	1.316	1.836	2.020	1.730	2.030	2.427	1.878			MvF
Wet.staatsschuld (mln SRD)	47.239	66.895	67.274	67.503	68.022	67.615	68.427	68.329	68.147	68.311	68.217		SDMO
Schuld a/d CBvS (mln SRD)*****	10.073	11.053	11.140	11.177	11.239	11.093	11.177	11.140	11.202	11.263	11.214		SDMO
Schuld a/d Alg. Banken (mln SRD)**	5.200	4.600	4.645	4.568	4.544	4.315	4.170	4.165	4.162	4.149	4.127		SDMO
Effectieve Staatsschuld In mln. USD	3.007	3.165	3.171	3.182	3.206	3.180	3.206	3.185	3.130	3.121	3.100		SDMO
Buitenlandse Schuld	2.143,5	2.197	2.206	2.218	2.243	2.244	2.287	2.286	2.276	2.283	2.283		SDMO
Binnenlandse Schuld	857	968	965	964	963	936	920	899	854	837	816		SDMO
Wettelijke staats- schuld-BBP ratio (%)	115	114	114	115	116	115	116	116	116	116	116		SDMO
Trekking op buiten- landse schuld (mln. USD)	6,3	67,6	0,7	16,8	23,2	0,3	51,9	1,8	3,6	19,7	1,1		SDMO
Tot. schuldenlastbetal. (mln. USD)	7,7	23,0	4,5	7,7	1,6	4,8	13,0	6,3	11,6	2,3	3,3		SDMO

e.o.p. = end of period

ABS- Algemeen Bureau voor de Statistiek, IMF- Internationale Monetaire Fonds, CBvS- Centrale Bank van Suriname, MvF-Ministerie van Financiën, SDMO- Suriname Debt Management Office (Bureau voor de Staatsschuld)

* BBP cijfers voor 2018-2020 zijn voorlopige cijfers

** Binnenlandse schuld aan de Algemene Banken betreffen schatkistpapier en verstrekte kredieten.

*** Dit is het saldo van vermogensoverdrachten van de financiële rekening van de betalingsbalans.

**** De wisselkoersen in maart -juni 2021 zijn de maximum koersen die door de CBvS per 1 maart 2021 zijn vastgesteld. Na juni is de wisselkoers vrijgegeven en wordt op dagbasis vastgesteld door middel van vraag en aanbod.

***** De CBvS schuld van september t/m november 2021 is exclusief achterstallige betalingen.

Uitleg bepaalde begrippen:

1. Overheidsfinancieringstekort is het saldo van overheidsinkomsten minus uitgaven. Als het saldo een tekort is, dan zal dit tekort met het aangaan van schulden gefinancierd moeten worden en daarmee ook de staatsschuld doen stijgen.

2. Overheidscommitteringstekort is het financieringstekort minus de betaalde achterstallige betalingen van de overheid, die betrekking hebben op voorgaande begrotingsjaren.

3. Primair overheidsaldo is het financieringssaldo exclusief de interestbetalingen op overheids-schulden. Het primair saldo geeft aan in welke mate het beleid bijdraagt aan het aantrekken van nieuwe schulden, zonder rekening te houden met betalingen op oude schulden.

4. Om de fiscale impuls voor procycliciteit aan te geven, wordt er van het primair tekort de inkomsten uit de mineralen-sector afgetrokken en het geheel wordt uitgedrukt in procenten van het BBP, exclusief de mineralensector.

5. Het verschil tussen de effectieve en wettelijke staatsschuld is de wisselkoers die gebruikt wordt om vreemde valuta schulden om te zetten in SRD. Bij de compilatie van de wettelijke schuld moeten vreemde valuta schulden tegen het jaareinde wisselkoers van het laatst gepubliceerde BBP door het ABS, in SRD worden omgezet. Bij de effectieve schuld berekening, die gebaseerd is op de internationale schulddefinitie, wordt de wisselkoers gehanteerd van het moment, waarop de schuld betrekking heeft.

6. De effectieve schuld-BBP ratio is berekend o.b.v. het BBP (projectie) van het respectieve jaar, terwijl de wettelijke schuld-BBP ratio gebaseerd op de laatste BBP cijfer van het ABS.